

Урок з української мови
2 клас
(за навчально-педагогічним проектом “Інтелект України”)

Підготувала:
вчитель української мови
у початковій школі
НВК №12 м. Рівного
Климюк Олена Володимирівна

Тема: Слово. Значення слова

Мета: закріпити знання учнів про лексикологію як мовознавчу науку, повторити відомості про однозначні та багатозначні слова, формувати поняття багатозначності на прикладі слів “земля”, “поле”; вчити учнів складати речення та невеликі за обсягом тексти на основі почутого; повторити правило вживання апострофа, закріпити правопис слів з апострофом, узагальнити знання учнів про написання власних іменників та вживання великої літери; продовжити роботу над вивченням словникових слів, виробляти навички диференціації голосних звуків, вправлятися у фонетичному розборі слів; розвивати зорове та слухове сприйняття слів, активний словник учнів; формувати предметні компетентності, виховувати писемну культуру та інтерес до мовних явищ, бережливе ставлення до друзів.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: мультимедійні презентації, предметні зображення, тлумачний словник другокласника, таблиці.

Методи і прийоми: слово вчителя, словесне малювання, робота з підручником та наочністю, лінгвістичне спостереження, робота в парах, інтерактивні вправи “Мікрофон”, “Я так думаю”, метод “Прес”.

Хід уроку

I. Мотиваційна частина.

1. Організація класу до уроку. Створення емоційного настрою.

Сповістив шкільний дзвінок:

Розпочався вже урок.

Нумо, діти, до роботи!

Для навчання час настав.

Наберімося охоти

До цікавих добрих справ!

- А тепер посміхніться, візьміться за руки і передайте тепло своїх долоньок один одному.

2.Актуалізація опорних знань учнів.

2.1.Перевірка домашнього завдання.

- На які правила опирались при виконанні мовних вправ? Давайте їх повторимо.

- Які труднощі виникали при виконанні домашнього завдання? (Фронтальна перевірка мовних завдань).

2.2.Активізація знань учнів.

а)відновлення та відтворення правила про однозначні та багатозначні слова(з.1);

- Які слова називають однозначними? А багатозначними? Наведіть приклади.

2.3. Письмове відтворення з пам'яті речення про однозначні слова.

- Запишіть з пам'яті друге речення в робочий зошит каліграфічно, без помилок і виправлень, скориставшись головним орфографічним правилом. Пригадайте його (2,3учні).

2.4.Виконання завдань на повторення та закріплення.

- Запишемо ряд багатозначних слів.

Ключ, ручка, мишка, лист, лінійка, ніжка, сонечко, шапка, голова.

- Складіть із одним з них речення, щоб показати його багатозначність. *(У мого братика розумна голова. Голова фонду виступив на нараді. Бабуся отримала від онука лист. Падає жовтий лист. На столі лежить комп'ютерна мишка. Сіра мишка сховалася в нірку. Маленьке*

сонечко розправило крильця. Зазирнуло сонечко у моє віконичко. Рідна моя донечко, ти мамине сонечко!

2.5.Формування каліграфічних умінь.

а)повторення правила застосування середнього з'єднання до букв, що містять овал або півовал;

б)вправа “Допоможи Кнопочці” (каліграфічне прописування слів айстра, їдальня, майстер).

- Назвіть, які літери поєднанні середнім з'єднанням. Позначте середнє з'єднання кольоровим олівцем (йс, ра, да, ма). Перевірте свого сусіда по парті.

- Побудуйте звукову модель слова їдальня. Поділіть слова на склади для переносу всіма можливими способами (самостійно).

в)робота над фразеологізмом ”Упав як сніг на голову - з'явився зненацька”.

- Утворіть з ним речення.(*Гості на порозі – як сніг на голову.*)

- Спишіть каліграфічно, обведіть олівцем середнє з'єднання.

II.Цілевизначення, планування.

1. Повідомлення теми і мети уроку. Постановка завдань (запис на дошці)

- Діти, що ви очікуєте від уроку? Над чим будемо сьогодні працювати? Що потрібно ще засвоїти та запам'ятати?

2.Інтерактивна гра “Гіпотеза”.

- На мою думку, на сьогоднішньому уроці я дізнаюсь, навчуся, зрозумію...

- Отже, на сьогоднішньому уроці ми продовжимо досліджувати багатозначні слова та утворювати з ними речення.

III. Етап опрацювання навчального матеріалу.

1.Формування знань і вмінь з лексики.

1.1. Ознайомлення з лексичним значенням слова “земля” на основі текстової вправи (вправа 2).

- Діти, уважно прочитайте текст. Перекажіть його (2, 3 учні).
- Чому слово земля є багатозначним? Які лексичні значення воно має?
- Утворіть з ними речення. *(Ми живемо на планеті Земля. Земля це третя по порядку від сонця велика планета. На своїй землі, де народився, я розмовляю рідною мовою. На Рівненщині дуже родюча земля. Після довгого перельоту лелеки сіли відпочити на землю.)*

1.2. Робота над вивченням та закріпленням правопису словникових слів.

а) перегляд презентації зі словниковими словами. *(Ясен, засць, комп'ютер, п'ятдесят, напам'ять, ім'я);*

б) відтворення слів з пам'яті (2, 3 учні);

- Яке з цих слів називає число? А назву тварини? Дерева?

в) запис словникових слів у робочий зошит з пам'яті (самодиктант);

- Поставте наголос, підкресліть орфограми (взаємоперевірка).

- Назвіть односкладові слова, двохскладові, багатоскладові?

- Які слова закінчуються на твердий приголосний, а на м'який?

г) фонетичний розбір слова напам'ять за алгоритмом (усно).

1.3. З'ясування лексичного значення слова поле (вправа 4).

а) робота з тлумачним словником другокласника;

Поле - безліса рівнина, рівний великий простір, що використовується для посіву; спеціально обладнаний майданчик, призначений для спортивних ігор, змагань, посадки літаків; смужка вздовж краю аркуша паперу, яка залишається чистою під час писання або друкування; родовище корисних копалин або частина такого родовища, відведена для розробки.

б) перегляд мультимедійного матеріалу;

в) складання тексту, запис у зошиті;

Поле

*За селом розкинулось широке поле. Воно було засіяне гречкою.
Над полем кружляли бджоли.*

в) складання речень із багатозначним словом поле (усно).

Інтерактивна вправа “Мікрофон”. *(На полі колоситься золотисте жито, а при дорозі - червоні маки. На футбольному полі проходять спортивні змагання. Учень при переносі слова вийшов за поле робочого зошита. Магнітне поле землі захищає нашу планету).*

1.4. Фізкультхвилинка (за вибором учнів).

2.Формування орфографічних знань і вмінь.

2.1. Відновлення та відтворення з пам'яті правила про голосні букви я, ю, є (завдання 5).

- Які звуки можуть позначати букви я, ю, є?

- Коли букви я, ю, є позначають один звук? А у яких випадках два? На що вони вказують?

2.2. Перегляд презентації (вправа 6);

- Які слова сфотографували?

- Обведіть в таблиці номери слів із презентації, у яких букви я, ю, є позначають один звук і м'якість попереднього приголосного.

Заєць, рясно, зв'язок, медвяний, святковий, ім'я, буря, буряк, солов'ї, рябий, повітря, свято.

- Виконаємо перевірку. Хто повністю справився із завданням? А хто помилився, впіймався у пастку? Чому? У якому слові?

2.3. Повторення правила про апостроф, завдання 7(робота в парах).

- Прочитайте, відновіть пропуски. А тепер візьміться за ручки, подивіться один на одного і розкажіть своєму партнеру відновлене правило).

- Які пари вже справилися із завданням? Чия пара відтворить правило з пам'яті? (2,3 пари учнів)

2.4. Колективне виконання вправи 7 з коментуванням.

- Вставте де потрібно апостроф. В яких словах ви не поставили апостроф? Чому?

2.5. Вправа “Допоможи Незнайкові”. виправлення допущених помилок (самостійно).

- Яке ж правило порушив Незнайко у першому рядку? (Склад при переносі не розриваємо).

- Чому ж він попропускав голосні у другому рядку? (Їх потрібно вимовляти протяжно).

- Які помилки він допустив при написанні речення? Чи правильно записав власні та загальні іменники?

-А тепер поясніть і запам'ятайте прислів'я. (**Як прийде туга, розпізнаєш друга.**)

- Чи значення всіх слів є для вас зрозумілим? Доберіть синонім до слова туга? (*Жаль, сум, печаль*).

- Як ви його розумієте? (*Справжній друг завжди підтримає, розрадить, допоможе у скрутну хвилину, а недруг залишиться байдужим. Бережіть друзів!*)

2.6. Повторення правила правопису власних назв та вживання великої літери.

- Прочитайте, прискоривши темп, відтворіть з пам'яті (2-Зучні)

2.7. Коментований диктант.

Федір Петрович, Софійчин альбом, річка Горинь, коник Орлик, Тихий океан, країна Індія, дідусь Панас, бджілка Майя.

- Підкресліть загальні іменники, наведіть приклади власних іменників.

IV. Етап рефлексійно-оцінювальний.

1. Закріплення здобутих знань.

1.1. Конкурс “Найрозумніший”(самостійна робота учнів).

а)самооцінювання власної навчальної діяльності (самоперевірка та взаємоперевірка);

б)аналіз допущених помилок;

- Які слова пишуться без апострофа? Чому?
- Якими способами поділили слова для переносу?
- Назвіть ланцюжок звуків у словах лінія, краї. Які голосні звуки є спільними для обох слів?
- Зачитайте слова, протяжно вимовляючи голосні і правильно їх наголошуючи.
- А тепер прочитайте ряд слів, записаних у алфавітному порядку. А зараз проспіваетьмо алфавіт разом із мультимедійними персонажами.
- Які помилки допустили у тексті? Які правила було порушено?
- Які слова утворили у аналітико- синтетичній вправі?

1.2.Співвідношення мети та результату навчальної діяльності.

- На яку оцінку заслуговуєте? Чи задоволені ви своїм результатом?
- Що вас підвело? Які висновки кожен із вас зробив? Що потрібно повторити, а над чим попрацювати?

1.3.Узгодження, пояснення виконання домашнього завдання.

- Прочитайте завдання. Чи виконували подібні вправи на уроці?
- Чи зможете самостійно справитись? Чому? На які правила потрібно опиратись? А які обов'язково слід повторити?

1.4. Підсумок уроку. Оцінювання вчителем оригінальності і раціональності учнівських суджень.

а) науково – предметний підсумок:

- Над якими поняттями працювали на уроці?
- Які правила та алгоритми повторили? А які вивчили?
- Значення яких багатозначних слів можете відтворити?
- Які словникові слова активізували?
- Що найбільше запам'яталось на уроці ? Що сподобалось?

- Над якими завданнями вам ще хотілося б попрацювати ? А які завдання задасте своїм батькам?

- Що очікуєте від наступного уроку?

- Які вольові якості старалися формувати та розвивати в собі?

- Дякую, діти, за вашу старанність та активність! Кожна ваша думка була важливою та потрібною.

б)емоційний підсумок (*колективне виконання пісні "Мова єднання" з танцювальними рухами*).